ם) ב"ת כן, כ) ב"ק כ. ב"ת עב, ג) לקמן קד:, ד) [דף ב:], ס) [קדושים פרק ד], 1) [שמות כבן, 1) [ב"ת עם:], ת) [דף קג:], ע) [ע" רש"ל],

י) ווע"ע תום׳ יבמות לו. ד"ה

י) [וע"ע תוס' יבמות מו. ד"ה מי ותוספות ב"ק ל: ד"ה וחכמים ותוס' ב"מ עב: ד"ה קונסין ותוספות זבחים קד. ד"ה אר"ע ותוספות בכורות כת. ד"ה ר"מ],

הגהות הב"ח

רשב"ם ד"ה שנים (ה)

שהפקידו וכו' רבגן בכוליה לא ניקנסיה אלא במותר

לא ניקנסיה חנח במותר רובע: (3) ד"ה הכי השתח וכו' והדרה מלוקח אבל: (ג) תום' ד"ה קונסין וכו' כל חובו לגמרי כל"ל ומיבת

יפסיד נמחק:

מוסף רש"י

זה אומר מאתים שלי

זה אומר מאתים שלי. לאחר זמן כשבאו ליטול פקדונן (ב"ח לד.). מה הפסיד הרמאי. א"כ לא יודה לעולם על האחת (שם).

שטר שיש בו רבית. שכתונ

בו שלוה ברבית (ב"ק ל: שכתוב בו פלוני לוה מפלונ

מוסף תוספות

י. א. [ד]דיו שימעט משום גזרה דיתר מרובע ולמה

הוא מחייבו לבור, דהא

יותר מרובע גופיה א״צ

דברובע נמי יבור. ל"ן. ב. הלכך רובע דכלאים כיותר מרובע דמי. שס. ג. [ו]אפילו מבני חרי נמי לא גרי

א. נבי. מוס' רי"ד. לא גבי. מוס' הרא"ם T. וו"ל מוס' הרא"ם

... ואפי׳ במלוה על פה משמע בתוספתא דקניס דקחיי

ב״ד קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את

י. הריבית וכו׳. אמנם עיי׳

הריבית וכרי. אמנם עייי תוס׳ רי״ד דדעתו דבמלוה ע״פ ליכא למיקנס. ה. [ע״י] עדים דעלמא ואוקי תרי לגבי תרי ואוקי

האוקי תרי לגבי תרי האוקי מאריה ממונא בחזקת מאריה וכר. ליטנ"ל. [[אבל] מחיל לגמרי מחיל לגמרי מחיל ואש"ב השתיעור השתיעור השתיעור המחילה מיכא לחיוביה אלא ניכא לחיוביה אלא ליכא לחיוביה אלא ליכא לחיוביה אלא

אמותר. יד כמה.

מ א מיי׳ פ״ה מהלי שאלה

צד:

ש א מהי פיה מהני שחנה ופקדון הלי ד קמג עשין פח טוש"ע ח"מ סיי ש ק"ח וע"ש: ב מיי פיד מהלי מלוה ב מיי פ"ד מהלי ולוה הל' ו סמג לאוין קלו טוש"ע ח"מ סי' נב סעיף א וטוש"ע יו"ד סי' קסא סעיף יא:

רבינו גרשוח

מסייע לרב הונא מסיפא ר' יוסי אומר יבור. אאם יש בה רובע ממין אחר מהדר ר' יוסי דבורו דיבור כל הרובע (חוץ) דכיותר כל הרובע (חוץ) דכיותר מרובע דמי והיינו כרב הונא. לא לעולם מהא לא תסייעה דרובע כפחות מרובע דאפילו למעט לא מודבע ואפילו למעם לא הוה בעי ואמאי קאמר רי יוסי יבור הכל משום דאי שביק ליה מחזי כמקיים כלאים בכרם: והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו. ש״מ דלא קנסינן [היתר] ש מ דרא קנסינן (היות) אטו איסור דמאי קא תבע מאתים. הכא נמי אם בא לנפות אינו מנפה את כולו דלא קנסינן ביתר של רובע אטו איסור דיותר מרובע איסורא הוא: התם. משום היטודה הוא: הונם. משום הכי יהבי׳ לכל חד מנה דחד מינייהו לאו רמאי הוא: הכא. האי מוכר מי יימר דלא כולהו ערבינהו. יש לחוש וקנסי׳ ולהכי הבא לחוש וקנסי׳ ודווכי זובה לנפות מנפה את כולו: ת״ש מסיפא וכו׳. מדקתני ר׳ יוסי אומר הכל יהא מונח עד שיודה הרמאי. ש״מ דקנסי״ היתר אטו איסור ותפשוט לך מהא הבא לנפות מנפה ין כווא וובא ינפוו מנפוו את כולו וקנסי׳ היתר אטו איסור: הכי השתא וכו׳ הכא מי יימר דעירובי מערב איהו דאיכא איסורא דלמא איהו דאיכא א׳טור... ליכא איסור ולא קנסינן ליכרי דברי ד' ימהא לא תפשוט: דברי אטו איסור ותפשוט לך מהא הבא לנפות מנפה את כולו דקנסי׳: דעביד ליה כולו דקנסי: דעביד ליה שומא. לא תשימון עליו נשך ומשעת כתיבה איכא איסורא ומשום הכי קנסי. אבל הכא מי יימר דערובי עריב ומשום הכי הואיל דליכא איסור לא קנסי: ואינו גובה את הרבית. ש״מ ואינו גובה את הרבית. ש״מ לא קנסי׳ היתר אטו איסור הכא נמי לא קנסי׳ והבא . לנפות אינו מנפה את כולו וקשיא לרב הונא: ת"ש וקשיא לרב הונא: ת״ש דתני רבין. באידך פרקין דלקמן לא את המותר הוא מחזיר וכור. וקתני במשנה בית כור עפר אני מוכר לך וכו'. ואם אמר לו המוכר ללוקת הן חסר מרובע או יותר מרובע אפילו פיחת יותר מרובע אפילו פיחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה הגיעו יותר מיכן . עשה הלוקח חשבון וגרסי בגמרא דבית כור בגמוא ובית כוו לא את הרובע בלבד הוא מחזיר אלא מחזיר לו את כל המותר: כלפי לייא. תני רבין בר בנ חמן לא את המותר בלבד מחזיר אלא המותר בלבד מחזיר אלא מחזיר כל הרבעין כולן דהיינו לכור ל' רבעין של קב. והיינו סכום הרבעים ז' קבין ומחצה אלמא דקנסי היתר אטו איטור רהיינו פחות מרובע אטו איסור דיותר מרובע הכא מי תפשוט הבא לנפות:

איבא סיפא. ולא גרסי׳ ת"ש דלמאי שדחה דחומרא בעלמא הוא אין סברא שיקנוס ר' יוסיא ולא מסתבר ליה למימר דפליגי דר׳ יוסי סבר דרובע לא שכיחאב ורבנן סברי דשכיחא דלא מסתבר לפלוגינהו בהכי: התם ודאי מנה למר. ה"מ לשנויי

> הכא מי יימר דליכא רמאי אימור ערובי עריב אלא דמשני שפיר טפי: קונםין אותו ואינו גובה לא קרן ולא רבית. נראה לר"י דר"מ קונס לגמרי להפסיד החובג אפילו בהודאה או בעדות אחרת כדמשמע לישנא דאינו גובה לא את הקרן משמע דאינו גובה כלל ועוד משמע דומיא דרבית וכן משמע נמי מדמדמה לה בהמניח (ב"ק דף ל: ושם) גבי המוליא תבנו וקשו דקנסו גופן משום שבחן שמפסיד גוף הממון ואין להקשות דבפ׳ איזהו נשך (ב"מ דף עב: ושם) מדמה הך דשטר שיש בו רבית לשטרי חוב המוקדמין ומוקי ההיא דשטר חוב כר"מ והיכי מדמה דהכא מפסיד גוף המלוה והתם אינו מפסיד המלוה אלא דהשטר פסול דהתם לפי שלא נעשית עבירה בגוף המלוה אלא בשטר אבל רבית יש עבירה בהלואה אפי׳ בלא שטר ד אע״ג דקאמר דמשעת כתיבה עבד לה שומא מ"מ בלא שטר נמי איכא איסורא בהלואה והקשה ריב"ם דחם יפסיד כל חובו (ג) יפסיד לגמרי א"כ מצינו לוה חוטא נשכר ואור"י דלא קשה כי המלוה שמרויח קנסו בגוף אטו שבח ומתוך כך יזהר אבל הלוה אין במה לקנום כדי שיזהר שמתחלה ע"מ לפרוע הוא לווה: הבי השתא התם משעת כתיבה עבד ליה שומא הכא מי יימר

> התם ודאי איכא חד דלא הוי רמאי

דקנסו התם בכוליה מזמן ראשון ומזמן שני אע"ג דאיכא למימר נמי מי יימר דגבי ממשעבדי דשמא לא יבא לגבות ממשעבדי לעולם וכן יש להקשות בסוגיא דהמניח את הכד (ב"ק דף ל: ושם) ואמר ר"י דכי היכי דהכא משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומא התם נמי משעת

שאין ניכר הרבית בשטר אלא כתב סתם פלוני לוה מפלוני מנה והעדים היו סבורים שהיה הכל קרן ואח"כ נודעה שהיה בו רבית דהא בפרק איזהו נשך (ב"מ דף עב. ושם) משני ר' יוחנן אההיא דשטרי חוב המוקדמין פסולין אפי׳ תימא רבנן גזרה שמא יגבה מזמן ראשון ואם אין ניכר הרבית בשטר שיש בו רבית נמי נגזור שמא יגבה גם הרבית בתורת קרן ואין לומר דלכך כשרין שלא עשו שומא כיון שניכר

דעריב. קשה לרשב"א דאמאי לא מייתי ההוא דשטרי חוב המוקדמין כתיבה הוא דעבר ליה על מדבר שקר תרחק:

וחבמים אומרים גובה את הקרן. משמע שגונה ע"פ השטר ואפי׳ ממשעבדי וקשה לר״י דלמה השטר כשר כיון שהעדים עוברין על לא תשימון כדתנן באיזהו נשך (ב"מ דף עה:) ואע"ג דאינן עדי חמס שאין מרויחין כלום הא קיימא לן כאביי (סנהדרין מ.) דעבריין אוכל נבלות להכעים פסול והא דלא תני בזה בורר (שם דף מ:) ה"נ לא תנא לוה אלא בכלל מלוה הוא כדמפרש התם (דף כה.) בגמ' מלוה ברבית מלוה הבאה (לו) ברבית ואין לומר דמיירי כגון

הרבית מתוך השטר לא יבא לגבות הרבית ע"י שטר זה והא דתנן

אימא סיפא רבי יוסי אומר יבור אי אמרת בשלמא כיותר מרובע מנופת דמי בהא קא מיפלגי ת"ק סבר לא קנסיגן התירא אמו איסורא ור' יוסי סבר קנסינן אלא אי אמרת כרובע דמי אמאי יבור התם היינו מעמא דר' יוםי משום דמיחזי כי מקיים כלאים ת"ש שנים שהפקירו אצל אחר זה מנה וזה מאתים זה אומר מאתים שלי וזה אומר מאתים שלי "נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו הכי השתא התם ודאי מנה למר ומנה למר הכא מי יימר דלאו כוליה ערובי עריב ת"ש מסיפא א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו הכי השתא התם ודאי איכא רמאי הכא מי יימר דערובי עריב ת"ש שטר שיש בו רבית קונסין אותו ואינו גובה ישטר לא את הקרן ולא את הרבית דברי ר"מ הכי השתא התם משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומא הכא מי יימר דערובי עריב ת"ש מסיפא וחכ"א יגובה את הקרן ואינו גובה את הרבית הכי השתא התם ודאי קרנא דהתירא הוא הכא מי יימר דכוליה לא ערובי עריב ת"ש ידתני רבין בר ר"ג לא את המותר בלבד הוא מחזיר אלא מחזיר

אינו לריך אלא חומרא הוא אמאי אתא רבי יוסי להוסיף חומרא אחרת על זו ולמימר יבור. ואיכא ספרים דכתוב בהו ת"ש מסיפא ולסיועי לרב הונא קאתי: משום דמיחזי כמקיים כלחים. מחחר שמתחיל למעט ומניח מקלתן ומיחזי כאילו מטיל אותן בידים וזורען במתכוין ואי כבר נזרעו בקרקע ובירר קלת ושייר קלת נראה כמקיים בקרקע כלאים ונפקא לן מקרא במ"ק" ובתורת כהנים א דלוקה: שנים שהפקידו. חלישנה דקנסה פריך שמע מינה לא הנסינו אמותר וה"נ אמאי קנסוהו רבנן בכוליה (h) אלא במותר רובע: מי יימר דלאו כוליה כו'. דכיון דרגלים לדבר דעירב בו בידים דהאיכא יותר מרובע איכא למימר דכוליה עריב: מה הפסיד פלוני לוה מפלוני מנה במאתים עד המלוה אלא חשימון עליו נשך" דמהכא

אימא סיפא ר' יוסי אומר יבור. יברור את הכל: אי אמרת בשלמא.

דרובע דכלאים כיתר מרובע דטנופת דמי והאי ימעט מן הדין הוא

היינו דאתא ר' יוסי למימר יברור את הכל וס"ל כרב הונא דאמר אם

בא לנפות מנפה את כולן אבל כיון דאוקמת דמן התורה אפי' מיעוט

הרמאי. לא יבא להודות דהא לא מפסיד מידי. ולסיועי׳ האתי: מי יימר דערובי עריב. כלל: שיש בו רבית. זמן פלוני: התם משעת לחיבה. קעבר נפקח לן בפ׳ חייהו נשךט: פ"ש דפני רבין כו'. לקמן בפ׳ בית כורף תנן בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל כו׳ ואם אמר לו הן חסר הן יתר אפילו פיחת רובע לסחה חו הוסיף רובע לסאה הגיעו דהיינו ל' רבעים לבית כור דהוי ל' סחין יתר מיכן יעשה

חשבון ויחזיר לו כיון דאיכא מותר

לו את כל הרבעין כולן אלמא היכא דבעי אהדורי כולה מהדר הכי השתא החם מרובע ותני רבין בגמ' [קד:] לא את המותר של רובע לכל סאה הוא מחזיר לבדו אלא את כל הרבעים כולן כל ל' רבעים של בית כור ומותרותיהם הכל מחזיר דהיכא דבא לשלם משלם את כולו ולעיל נמי היכא דבא לנפות מנפה את כולו ומסייעא לרב הונא. ואלישנא קמא דאמרי לה דינא קמסייע דהכא והתם חד טעם הוא דרובע מחיל איניש אבל כי

איכא טפי מרובע הוי דבר חשוב ולא מחיל מידי: הכי השתא. התם גבי בית כור עפר מדה בחבל אני מוכר לך בדין הוא דמחזיר לו את כל הרבעים דמעיקרא לא אקני ליה מוכר מידי בייתור על מדת החבל אלא משום דאמר ליה בהדיא הן חסר הן יתר אבל מסתמא לא הוה קני יתר על הבית כור ואפי' כל שהוא הלכך כיון דאיכא דבר גדול כל כך יתר מרובע לסאה לא הוה מחילה כלל דקרקע חשוב הוא בפני עצמו דלהכי אהני מאי דא"ל בית כור והאי דקאמר ליה הן חסר הן יתר מיהו להכי אהני דאי לא הוה יתר על המדה כי אם רובע הוא מחיל ליה אבל יתר מרובע לא הויא מחילה כלל והדר והוא הדין לחסרון דרובע נמי הוי מחילה יתר מרובע לא הוי מחילה (כ) והדר ללוקח אבל גבי רובע טנופח דאף על גב דלא אמר ליה הן חסר הן יתר הויא מחילה מסתמא דהא שכיח טנופת רובע ולעולם אימא לך כי איכא נמי יתר מרובע הויא

רובע מחילה ויחזיר המותר דאם בא לנפות אינו מנפה את כולושי. ולמאי

באיזהו נשך (שם דף עה:) שהעדים עוברים בלא תעשה היינו כשאין הרבית בשטר ניכר דהא אמר בשמעתין ובהמניח (ב"ק דף ל: ושם) דמשעת כתיבה עבד ליה שומא א״כ בשטר זה עוברין בלא חעשה וי״ל דלא חשימון לאינשי במלוה ולוה וערב משמע להו ולא עדים ולהכי לא מיפסלי כדאמרי׳ (ביית דף ה:) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו א"נ כגון שיש עדים שהיו אנוסין מחמת נפשות וכן י"ל בשטרי חוב המוקדמין דאית דמוקי לה כר"מ אבל לרבנן כשרין ואפי" ר"מ אינו פוסל אלא מטעם קנס ואמאי והלא עדים פסולים הן שחתמו על השטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו אנוסין מחמת נפשות א"נ י"ל דהתם כגון שאומרים טעינו בשנות המלך ואומר ר"י דהלכה כרבנן דאע"ג דקיי"ל כר"מ בגזירותיו (עירובין מו.) דוקא בגזירותיו אבל לא בקנסותיו וכן פסקו הלכות גדולות מטעם זה כרבנן דר"מ (יבמוח לו.) במעוברת חבירו ומינקת חבירו⁹: דרגבי רבין בר ר"ג לא את הבותר בו'. הא דלא אייתי מתני' דהתם דמפרשי לה נמי הכי לא את הבותר בו'. הוא מחזיר כו' משום דלא מתרצא אלא ע"י ברייתא דרבין בר ר"נ וללישנא דדינא מייתי דללישנא דקנסו היתרא אטו איסורא לא מלי מייתי מהכא דלא שייך הכא קנסא דאם לקח הלוקח יותר ממה שהיה לו ליקח אין לקנסו בכך כי מה היה לו לידע כמה שם ולא גרסי׳ מה שהיה כתוב במקלת ספרים בשינויא הכא מי יימר דערובי עריב דא״כ הוה משמע דללישנא דקנסא מייתי: